

PAN

POLSKA AKADEMIA NAUK
ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU

1971 2011

Komisja Archeologiczna

Przewodniczący: **prof. Bogusław Gediga, IAiE PAN**

Wiceprzewodniczący: **prof. Jerzy Piekalski, UWr.**

Sekretarze: **dr hab. Artur Błażejowski, prof. UWr.**

oraz **dr hab. Irena Lasak, prof. UWr.**

Komisja Archeologiczna Oddziału Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu powstała w 1981 r. jako wydziałowa z istniejącej wcześniej Komisji Nauk Humanistycznych; było to efektem specyfiki badań archeologicznych, pozostających w bliskich związkach przede wszystkim z naukami przyrodniczymi.

Członkami komisji są archeolodzy, samodzielni pracownicy nauki ośrodka wrocławskiego, a do niedawna również katowickiego i zielonogórskiego. Ponadto w pracach komisji uczestniczą historycy średniowiecza, historycy sztuki i architektury średniowiecza oraz przedstawiciele nauk biologicznych (głównie antropologowie i archeozoologowie) oraz nauk geologicznych (petroarcheolodzy).

Główny cel działalności komisji to integracja środowiska archeologicznego oraz naukowców i badaczy spośród innych dyscyplin naukowych, głównie przyrodniczych, współpracujących w zakresie badań archeologicznych. Ponadto ważnym polem aktywności członków komisji jest podejmowanie działań inspirujących kształtowanie węzłowych problemów badawczych dla archeologicznego środowiska wrocławskiego, jak również w szerszej ogólnopolskiej i środkowoeuropejskiej skali. Realizacja tego celu naukowego odbywa się w różnych formach, m.in. przez zapraszanie z referatami na otwarte posiedzenia komisji wybitnych badaczy zarówno krajowych, jak i zagranicznych, głównie archeologów, ale także antropologów oraz przedstawicieli innych dyscyplin przyrodniczych. Preferowane są wystąpienia gości z krajów środkowoeuropejskich, których problematyka badawcza jest najbliższa środowisku wrocławskiemu, m.in. z Austrii, Czech, Słowacji, Niemiec, ale także ze Szwecji.

Istotne przedsięwzięcia w realizacji działań inspirujących kształtowanie kierunków badań naukowych nad poznaniem pradziejów i wczesnych okresów średniowiecza to międzynarodowe konferencje naukowe oraz sympozja i robocze spotkania o charakterze dyskusyjnym. Ważnym polem aktywności komisji jest działalność wydawnicza. Członkowie komisji są także bardzo aktywni w ramach programów badawczych placówek naukowych, będących miejscem ich podstawowego zatrudnienia; uczestniczą często w różnych formach popularyzacji wiedzy. Komisja przygotowuje również opinie dotyczące ważnych spraw organizacyjnych, związanych z szeroko rozumianą archeologią w naszym mieście, często także w kraju. Przykłady takich działań, to wystąpienia do władz samorządowych miasta zmierzające do zapobieżenia likwidacji Muzeum Archeologicznego we Wrocławiu (jednego z najstarszych w Europie), jako samodzielnej placówki muzealnej, co niestety zakończyło się niepowodzeniem; udało się jedynie uratować jednostkę muzealną, będącą właściwie działem w Muzeum Miasta Wrocławia. Podobnie niewielkim sukcesem zakończyły się działania zmierzające do naprawy, już właściwie katastrofalnej sytuacji w zakresie ochrony zabytków archeologicznych na wielkich inwestycjach, głównie drogowych. Komisja Archeologiczna Wrocławskiego Oddziału PAN skierowała obszerny *Memorial* w tej sprawie do najwyższych władz państwowych. Wcześniej w roku 2004 zorganizowano jednodniowe posiedzenie, poświęcone badaniom na autostradzie A-4, z udziałem ok. 50 osób reprezentujących różne ośrodki archeologiczne w Polsce. W spotkaniu brali udział: ówczesny Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Generalny Konserwator Zabytków oraz przedstawiciele Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Przykładowe formy działalności komisji w zakresie realizacji wyżej przedstawionych celów:

1. Najbardziej znaczące są organizowane co dwa lata, wspólnie z Muzeum Archeologicznym w Biskupinie oraz Instytutem Archeologii i Etnologii PAN, konferencje międzynarodowe w Biskupinie, poświęcone węzłowym problemom badawczym archeologii europejskiej zarówno w zakresie poznawania wielorakich aspektów kultury społeczeństw pradziejowych i średniowiecza, jak również

problemów teorii badań archeologicznych. Uczestnikami tych konferencji byli dotychczas, poza badaczami z Polski (głównie archeologami, kulturoznawcami, historykami sztuki), naukowcy z Austrii, Bułgarii, Czech, Niemiec, Francji, Rumunii, Węgier i Włoch oraz z krajów skandynawskich. Kilka tematów poszczególnych konferencji biskupińskich przyczyni się do zobrazowania problematyki tych spotkań. Pierwsza konferencja w Biskupinie odbyła się w 1998 r., a jej tematem była kultura symboliczna epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie. Problematyka kolejnej konferencji to sztuka epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie Środkowej, Archeologia – Kultura – Ideologie; spotkanie poświęcono wpływowi kultury i ideologii na kształtowanie problematyki badawczej archeologii i sposoby jej rozwiązywania. Spotkania w latach następnych były poświęcone m.in. sztuce pradziejowej i wczesnośredniowiecznej, jako źródło historycznemu, oraz roli głównych centrów kulturowych w kształtowaniu oblicza kulturowego Europy Środkowej we wczesnych okresach epoki żelaza. Ostatnia konferencja odbyła się w Biskupinie w 2010 i obejmowała problematykę związaną z rytmem przemian kulturowych w pradziejach i średniowieczu. Kolejne spotkanie przewidziane jest w roku 2012.

2. Komisja Archeologiczna Oddziału PAN we Wrocławiu jest od 2005 roku współorganizatorem wspólnie z Instytutem Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, odbywających się także co dwa lata, międzynarodowych konferencji „Śląskie Spotkania Archeologiczne”, z udziałem archeologów z Czech i Niemiec, podczas których prezentowane są wyniki najnowszych badań terenowych oraz studiów prowadzonych w ośrodkach archeologicznych na Śląsku oraz w sąsiednich regionach Czech i Niemiec.

3. W roku 2006 wspólnie z Instytutem Archeologii UWr. zorganizowana została konferencja podsumowująca 50 powojennych lat polskich badań archeologicznych na Śląsku.

4. Wielką wagę przywiązuje się do kształtowania form współpracy archeologii z naukami przyrodniczymi. W tym duchu organizowane są robocze sympozja z udziałem badaczy reprezentujących nauki przyrodnicze. Spotkania te były poświęcone nieinwazyjnym metodom badań archeologicznych, zagadnieniom współpracy z archeozoologami i antropologami. W 2007 roku Komisja Archeologiczna Oddziału PAN we Wrocławiu zorganizowała kolejne międzynarodowe sympozjum petroarcheologiczne, którego rezultaty zostały opublikowane w osobnym monograficznym tomie, w wydawnictwie Instytutu Geologii Uniwersytetu Masaryka w Brnie.

5. Znaczącą pozycję w działalności Komisji Archeologicznej stanowią publikacje. Jeszcze w ramach serii Prac Komisji Nauk Humanistycznych opublikowano 5 mono-grafii książkowych, natomiast już w serii Prace Komisji Archeologicznej opublikowano dotychczas 18 tomów monografii. Były one poświęcone wielorakim problemom, np. *Wrocław w XII i XIII wieku; Studia nad kulturą wczesnopolskiego Opola; Rola Odry w pradziejach i średniowieczu* (tom wydany wspólnie z Muzeum w Gliwicach); *Late glacial in Central Europe. Culture and Environment*, a także eksploatacji i wykorzystaniu surowców mineralnych w pradziejach i średniowieczu; dawnej faunie Śląska w świetle badań archeozoologicznych, wczesnej epoki brązu na Śląsku, gromadom osadnictwa pradziejowemu. Poczynając od tomu 13, są to tomy monograficzne wydawane wspólnie przez Komisję Archeologiczną Oddziału PAN we Wrocławiu oraz Muzeum Archeologiczne w Biskupinie w ramach serii *Prace Komisji Archeologicznej Oddziału PAN we Wrocławiu i jednocześnie Biskupińskie Prace Archeologiczne*.

Dalsze prace komisji będą koncentrowały się wokół dotychczas sformułowanych celów, które sprawdzają się w dotychczasowej działalności i przynoszą dobre wyniki.

Fot. 1. Sala obrad międzynarodowej konferencji w Biskupinie w roku 2008 „Rola głównych centrów kulturowych w kształtowaniu oblicza kulturowego Europy Środkowej w epoce brązu i wczesnej epoki żelaza”.

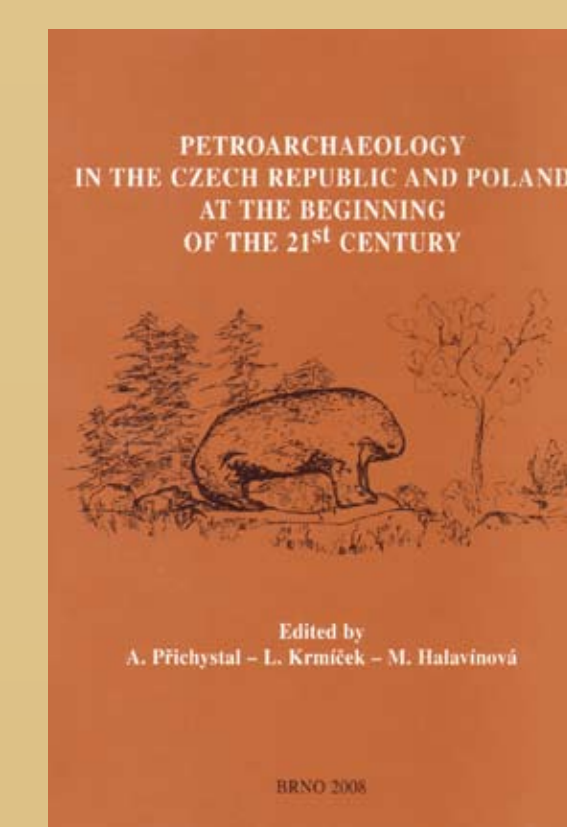
Fot. 2. Biskupin 2008. Uczestnicy międzynarodowej konferencji „Rola głównych centrów kulturowych w kształtowaniu oblicza kulturowego Europy Środkowej w epoce brązu i wczesnej epoki żelaza”.

Fot. 3. Uczestnicy międzynarodowej konferencji w Biskupinie w roku 2010 „Rytmy przemian kulturowych w pradziejach i średniowieczu”.

Fot. 4. Dyskusje w przerwie obrad międzynarodowej konferencji „Rola głównych centrów kulturowych w kształtowaniu oblicza kulturowego Europy Środkowej w epoce brązu i wczesnej epoki żelaza”.

Fot. 5. Uczestnicy międzynarodowej konferencji w Biskupinie w roku 2010 „Rytmy przemian kulturowych w pradziejach i średniowieczu”.

Fot. 6. Obrady międzynarodowej konferencji w Biskupinie 2004 „Architektura i budownictwo epoki brązu i wczesnych okresów epoki żelaza w Europie Środkowej”.

Fot. 7. Uczestnicy międzynarodowej konferencji w Biskupinie 2008 „Rola głównych centrów kulturowych w kształtowaniu oblicza kulturowego Europy Środkowej w epoce brązu i wczesnej epoki żelaza” przed rekonstrukcjami grodu.

Fot. 8. Uczestnicy międzynarodowej konferencji w Biskupinie 2002 „Archeologia – Kultura – Ideologie” podczas przejazdu statkiem po jeziorze biskupińskim.